

Cirkulärnr: 1997:36
Diariernr: 1997/0578
Handläggare: Margareta Erman
Sektion/Enhet: Vård och Omsorg
Datum: 1997-02-21
Mottagare: Äldreomsorg
Handikappomsorg
Individ- och familjeomsorg
Rubrik: Enskilda vårdhem som blir enskilda hem för vård eller boende, HVB, enligt socialtjänstlagen 69 §

Vård och Omsorg
Margareta Erman

1997-02-21

Äldreomsorg
Handikappmsorg
Individ- och familjeomsorg

Enskilda vårdhem som blir enskilda hem för vård eller boende, HVB, enligt socialtjänstlagen 69 §

Stadgan om enskilda vårdhem m.m. (1970:88) har upphört att gälla. Den 1 januari 1997 trädde en enhetlig tillsynsreglering för privat och offentlig hälso- och sjukvård i kraft genom lagen (SFS 1996:786) om tillsyn över hälso- och sjukvården - tillsynslagen. Den hälso- och sjukvård som bedrivs vid de tidigare enskilda vårdhemmen är privat och regleras bl.a i den nya tillsynslagen.

Stadgans upphörande innebär att vissa tidigare enskilda vårdhem blir HVB. Med anledning härav har frågor uppkommit rörande kommunernas hälso- och sjukvårdsansvar och vilken kommun som har ansvaret för HVB- insatserna. I det följande redovisas förändringarna och deras betydelse för kommunerna.

Verksamheter vid tidigare enskilda vårdhem delas upp

Verksamheter, som bedrivits som enskilda vårdhem, har delats upp i tre kategorier. Socialstyrelsen har i samråd med länsstyrelserna gjort följande indelning

Kategori 1. De som uteslutande bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet

Kategori 2. De som uteslutande bedriver socialtjänstverksamhet

Kategori 3. De som bedriver såväl socialtjänst som hälso- och sjukvårdsverksamhet

Länsstyrelsen i det län där hemmet är beläget har uppgift om till vilken kategori ett tidigare enskilt vårdhem hör.

Kategori 1 avser enskilt bedriven hälso- och sjukvård, som står under Socialstyrelsens tillsyn. Kommunerna har inget hälso- och sjukvårdsansvar för dessa. Dessa har inte blivit HVB.

Kategori 2 och 3 har, fr.o.m. den 1 januari 1997, genom en ändring i socialtjänstlagen 69 §, utan ny ansökan, fått tillstånd som hem för vård eller boende, HVB. Socialtjänstlagen 69 § har numera följande lydelse (SFS 1996:791).

SoL 69 §

Vill en enskild person eller sammanslutning inrätta ett hem för vård eller boende, skall tillstånd sökas hos länsstyrelsen. Ett sådant hem står under löpande tillsyn av socialnämnden i den kommun där hemmet är beläget.

Nämnden har rätt att inspektera verksamheten vid hemmet.

Vad som sägs i första stycket gäller även hem som inrättas för vård under begränsad del av dygnet.

-
- 1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997*
 - 2. Vad som sägs i 69 § första stycket gäller även hem som omfattades eller skulle ha omfattats av numera upphävda stadgan (1970:88) om enskilda vårdhem m.m. och som inte uteslutande bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet.*
 - 3. Den som vid lagens ikraftträdande erhållit tillstånd för verksamhet enligt stadgan (1970:88) om enskilda vårdhem m.m. och som inte uteslutande bedriver hälso- och sjukvård skall anses ha tillstånd enligt 69 §*

En övergångslösning

Lagändringen är en övergångslösning i avvaktan på att dessa enskilda verksamheter regleras i den framtida socialtjänstlagen. En lagändring i denna del torde komma att träda i kraft den 1 juli 1997. Av lagrådsremissen framgår att det, i jämförelse med vad som sägs i detta cirkulär, inte blir några förändringar när det gäller kommunernas hälso- och sjukvårdsansvar men en utökning av placeringskommunens ansvar.

Det finns två kategorier enskilda HVB

Socialstyrelsens ovan angivna kategorier 2 och 3 har genom ändringen i SoL 69 § blivit HVB. Det finns således två kategorier HVB enligt följande.

Kategori 2. I denna kategori bedrivs, som hittills, social omsorg för barn, ungdom och vuxna, som på grund av sina sociala förhållanden behöver vård utanför det egna hemmet (SoL 22 §).

Kategori 3. I denna kategori bedrivs social omsorg och viss hälso- och sjukvård. Deras verksamhet motsvarar i många fall, men inte alltid, de särskilda boenden som kommunerna driver enligt SoL 20 § 2 st och 21 § 3 st.

Undantag

Vårdhem som har tillstånd enligt 1967 års omsorgslag berörs inte av lagändringen. På sådana vårdhem får, som hittills, nyintagning inte ske, vilket framgår av bestämmelserna i införandelagen till lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, 7 §.

Kommunens ansvar för hälso- och sjukvård

Enskilda HVB kategori 3 med entreprenad drift

Stadgans upphörande innebär ingen ändring i kommunernas ansvar för hälso- och sjukvård i enskilda HVB kategori 3 (social omsorg och viss hälso- och sjukvård), som drivs genom entreprenadavtal med en kommun.

Övriga enskilda HVB kategori 3

Övriga enskilda HVB kategori 3 ansvarar själva, som hittills, för den hälso- och sjukvård som bedrivs där. I denna del står verksamheten direkt under Socialstyrelsens tillsyn. Kommunerna har således inget ansvar för den hälso- och sjukvård som bedrivs där.

Enskilda HVB kategori 2

Enskilda HVB kategori 2 (social omsorg) är som tidigare hänförliga till ordinarie boende. Det innebär att den som har ansvar för hälso- och sjukvård i ordinarie boende i den kommun där hemmet är beläget även har sådant ansvar för dem som vistas i HVB kategori 2.

Kommunens ansvar för bistånd enligt SoL

Stadgans upphörande medför således att vissa enskilda vårdhem blivit enskilda HVB kategori 2 eller 3. Som en följd därav har fråga uppkommit om vilken kommun som därigenom har ansvaret för den enskildes vård och vårdkostnaderna. I det följande redovisas ansvaret.

Pågående ärenden

Det blir inga förändringar beträffande personer, som genom en kommuns biståndsbeslut, sedan tidigare vistas i ett till HVB, kategori 2 eller 3, konverterat hem. Den kommun som beslutat om insatsen ansvarar för att den enskilde får den vård som upphandlats. Denna kommun svarar också för vårdkostnaderna. Detta gäller oavsett om insatsen genomförs i beslutande kommun eller i annan kommun.

Nya ärenden

En person kan, på begäran, beviljas bistånd i form av plats i ett HVB med inriktningen enbart social omsorg (kategori 2) eller social omsorg och viss hälso- och sjukvård (kategori 3). En sådan begäran kan ha föregåtts av att personen av landstinget aviserats som medicinskt färdigbehandlad.

HVB plats kan erhållas såväl i den egna kommunen som i annan kommun. Den kommun som beslutat om insatsen ansvarar för att den enskilde får den vård som upphandlats. Beslutande kommun ansvarar för vårdkostnaderna.

Kommunens beslut om bistånd

Kommunen beslutar, på ansökan av den enskilde och efter utredning, om bistånd enligt SoL 6 § i form av HVB placering.

Beträffande formerna för informationsöverföring och samordnad vårdplanering mellan landsting och kommun hänvisas till bestämmelserna i SOSFS 1996:32 (M och S) i de fall ett kommunalt betalningsansvar enligt betalningsansvarslagen kan bli aktuellt.

Kommunen bör tidsbegränsa beslutet dels för att den enskildes behov kan förändras dels för att nämnden därmed ges lämpligt tillfälle att följa upp insatsen.

Ett beslut om bistånd enligt SoL 6 § kan överklagas genom förvaltningsbesvär, vilket framgår av SoL 73 §.

Stadgans upphörande innebär således ingen förändring i beslutsprocessen.

Kommunernas rätt att ta ut avgifter i enskild vård

Stadgans upphörande och ändringarna i SoL 69 § innebär ej heller några förändringar beträffande kommunens rätt att ta ut avgifter av den enskilde. Rätten att ta ut avgifter regleras i SoL 34 § och 35 §. Reglerna är desamma och gäller oavsett om insatsen ges i beslutande kommun eller i annan kommun. Den enskilde skall inte betala vare sig mer eller mindre än om insatsen getts i kommunens egen verksamhet.

Avgiften får inte vara högre än att den enskilde förbehålls tillräckliga medel för sina personliga behov.

OBS att bestämmelserna i SoL § 34 och Sof § 42 a) reglerar vad som högst får tas ut i avgift av den som vårdas för sitt missbruk. Denna bestämmelse är inte tillämplig för avgiftsbeslut med anledning av förändringarna i SoL 69 §.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av förbundssekreterare Margareta Erman, tfn 08- 772 43 23 och förbundsjuristen Lena Sandström, tfn 08-772 44 34.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Vård och Omsorg

Anita Sundin

Margareta Erman